

DOSSIER D'EXPOSICIÓ

APLECH. Models en vers i prosa.
Retrats de Prudenci Bertrana

MUSEU D'ART DE GIRONA
2017

INDEX

Presentació	3
Objectius	5
Àmbits expositius	6
Continguts exposició (textos i obres)	8
Catàleg i elements promocionals	23
Dossier per a la itinerància	26
Crèdits	29

PRESENTACIÓ

Aplech. Models en vers i en prosa. Retrats de Prudenci Bertrana (Fons d'art de la Diputació de Girona)

Una proposta expositiva de petit format

El 22 d'octubre de 1974 la Diputació de Girona va adquirir una col·lecció de dibuixos i pintures de l'artista Prudenci Bertrana. En ocasió d'aquella compra, Joaquim Pla i Dalmau, hereu de l'editorial Dalmau Pla, va fer donació a la mateixa Diputació de 36 dibuixos, retrats de literats catalans, que Bertrana havia realitzat per encàrrec de l'editorial, per a ser publicats en llibre *Aplech. Models en vers i en prosa del nostre renaixement per a ús de las escoles de Catalunya, Mallorca, València y Roselló*, el 1906.

El conjunt de dibuixos es van incloure en el *fons Bertrana*, propietat de la Diputació de Girona i dipositat al Museu d'Art de Girona per la seva gestió, conservació i difusió. D'ençà el 1974, tant el conjunt com una selecció dels mateixos, han estat presentats en exposicions diverses sobre la figura del literat i artista gironí que s'han organitzat. En totes elles han servit per a testimoniar la seva tasca com a dibuixant i sobretot per a donar testimoni de la producció artística de Bertrana. Però en cap d'elles s'havia plantejat una exposició monogràfica dedicada a aquest petit conjunt de dibuixos i, a través d'ells, una mirada més aprofundida a l'obra literària i artística per a la qual van ser fets.

Aplech. Models en vers i en prosa. Retrats de Prudenci Bertrana, és una petita exposició, que va ser presentada al Museu d'Art de Girona del 19 de setembre de 2015 al 10 de gener de 2016, i que ara s'ofereix en itinerància.

Promoguda fins al 10 de gener del 2016

Àmbit 2 del Museu d'Art

APLECH. MODELS EN VERS Y EN PROSA. RETRATS DE PRUDENCI BERTRANA

Entre els anys 1905 i 1906, Prudenci Bertrana va fer trenta-sis dibuixos, retrats de literats catalans, per encàrrec de l'editorial gironina Dalmau Carles i Cia. Aquests retrats havien d'il·lustrar el llibre de lectures *Aplech. Models en vers y en prosa del nostre renaixement para ús de las escoles de Catalunya, Mallorca, Valencia - Roselló*. Una mostra per aprofundir en la figura de dibuixant i retratista de Bertrana, però també per conèixer una obra, l'*Aplech*, en la qual van confluir pedagogs, poetes, escriptors i artistes. Un dels millors exemples dels llibres d'ús escolar que en el marc del modernisme, pretenien aconseguir la recuperació, difusió i consolidació d'una cultura plenament catalana en què la literatura i l'art eren fonamentals.

L'exposició pretén mostrar i difondre un fons en col·lecció poc conegut i per contra, molt interessant. A través del conjunt dels 36 retrats, dibuixos al carbó, a llapis o a tinta, de literats de primers del segle XX que Bertrana va realitzar, per encàrrec de l'editorial ens podem atansar a la faceta de dibuixant retratista de Bertrana, evidenciar-ne la seva traça i conèixer els inicis de la seva trajectòria. Però també descobrir una petita joia de bibliòfil, el llibre *Aplech* pel qual van ser realitzats els dibuixos. Un llibre de lectures per a infants promogut i editat per un altre gironí destacat, Josep Dalmau Carles, que posa en valor els literats d'una època i, sobretot, testimonia la voluntat d'aquell moment de fer de la literatura i l'art un mitjà fonamental per a la formació i l'aprenentatge dels més joves.

La proposta expositiva, promoguda pel Museu d'Art de Girona en col·laboració amb la Diputació de Girona, permet exhibir una part del llegat de Prudenci Bertrana dipositat al Museu d'Art, i atansar-se a la seva faceta de dibuixant. Però esdevé també un vehicle per conèixer la literatura, els intel·lectuals i pedagogs del moment, que van destinar esforç, art i lletra per a convertir-los en vehicle d'aprenentatge i de valorització de la llengua i la cultura catalanes.

OBJECTIUS

- Oferir una exposició de caràcter itinerant vinculada i coincidint amb la celebració de l'Any Bertrana.
- Posar en valor la figura i obra de l'artista i literat Prudenci Bertrana i oferir una mirada detallada a la seva faceta de dibuixant i retratista.
- Contextualitzar l'obra de Bertrana en un moment cultural i artístic, el Modernisme, que reivindicava la literatura i l'art com a mitjans de formació i aprenentatge i de valoració de la cultura catalana
- Donar a conèixer la singularitat de l'antologia *Aplech*, un model de literatura juvenil, d'orientació pedagògica i per a ús escolar, pensat per a fomentar l'aprenentatge del català i el coneixement dels literats de primers del segle XX.
- Difondre un fons en col·lecció del Museu d'Art de Girona poc conegut, a través d'una exposició temporal i oferir-ne una lectura aprofundida i monogràfica.

ÀMBITS EXPOSITIUS

La mostra, de petit format, és una adaptació per a la itinerància de l'exposició que es va presentar a l'àmbit 2 del Museu d'Art.

Si bé és una mostra de petit format, es divideix en tres blocs temàtics que estructuraven el discurs:

- un primer espai de presentació de l'obra literària *Aplech* en què es mostrarà un exemplar del llibre i el dibuix original de Joaquim Renart que va servir per a il·lustrar la portada d'aquest llibre
- un segon espai centrat a presentar a Bertrana i la seva implicació en l'obra, que presentarà l'autoretrat de l'artista, realitzat per a figurar dins el recull literari, i un fragment del seu text narratiu que es va incloure a l'obra
- un tercer espai més ampli que mostra els 36 retrats de Bertrana acompanyats de una selecció de text de cada literat. Aquests retrats es situaran en el mateix ordre que es presenten en el llibre.

L'exposició s'inicia amb la presentació del llibre *Aplech. Models en vers i en prosa del nostre renaixement per a ús de les escoles de Catalunya, Mallorca, València y Roselló*, un dels primers productes editorials de la casa Dalmau Carles i Cia de Girona, fundada per Josep Dalmau i Carles, el 1904 i orientada prioritàriament a l'edició d'obres de caràcter pedagògic per a ús escolar. L'*Aplech* havia de ser una obra recopilatòria, a manera d'antologia, dels literats del moment. La tria i compilació va ser encomanada a Anton Busquets i Punset (Sant Hilari Sacalm, 1876 - Calders, 1934), mestre, poeta, periodista, narrador i activista cultural. A través de fragments seus del pròleg del llibre i altres documents podrem conèixer la voluntat de l'obra i l'execució d'aquella tasca.

Una obra que pretenia equilibrar art i literatura i per la qual es va cuidar tant la selecció de textos com la edició artística. Aquesta va anar a cura de Josep Berga i Boada i Prudenci Bertrana, els quals van organitzar un concurs per a seleccionar la que havia de ser portada de l'obra. El concurs el va guanyar l'artista, l'il·lustrador i exhibista Joaquim Renart. Gràcies a la recent adquisició per part del Museu d'Art es presentarà el dibuix original, guaix sobre paper, de Renart.

Dels 106 retrats dels literats que apareixen en el llibre *Aplech*, 70 van ser realitzats per Berga i Boada, i 36 per Prudenci Bertrana. Aquests 36 dibuixos, degudament emmarcats, es presenten ara acompanyats d'una petita nota biogràfica de cadascun dels literats i un breu fragment, en prosa o en vers, seleccionat de l'obra *Aplech*. Un resum i un homenatge que permetrà atansar-se a l'esperit d'aquesta publicació i al model d'aprenentatge del català en els temps del Modernisme.

Per acompanyar la mostra es disposa d'un petit catàleg que recull els conjunt de retrats i s'acompanya de textos introductoris que permet atansar-se al valor de l'obra literària i artística de l'antologia *Aplech* i a l'aportació de Bertrana en la mateixa,

El format de l'exposició i la temàtica la fan alhora atractiva i idònia per una itinerància en museus, centres culturals i biblioteques que, reunint les condicions expositives, vulguin acollir-la.

CONTINGUTS EXPOSICIÓ: TEXTOS I OBRES (Guió museològic)

1. APLECH. MODELS EN VERS Y EN PROSA. RETRATS DE PRUDENCI BERTRANA.

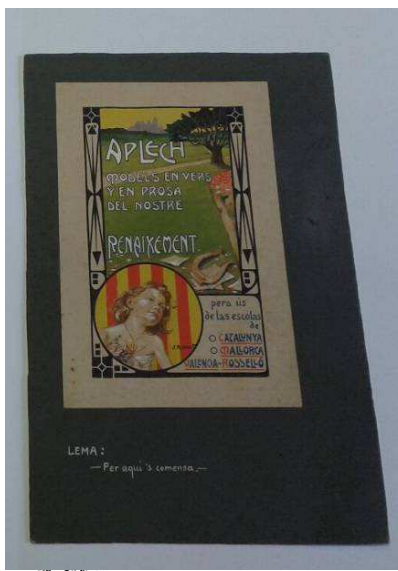
	<p>Aplech. Models en vers y en prosa del nostre Renaixement. Antón Busquets i Punset. (1906) Procedència: Museu d'Art de Girona /Carme Clusellas. Mides: 18'5 x 12x1'5cm (alçada x amplada x fons (llom))</p> <p>Cartel·la:</p> <p>Busquets, A. (1906). <i>Aplech. Models en vers y en prosa del nostre Renaixement para ús de las escuelas de Catalunya, Mallorca, Valencia y Roselló</i>. (1ªed. P.63). Girona. Dalmau Carles y C^a editors. Museu d'Art de Girona</p> <p>Josep Dalmau i Carles (Sant Cebrià dels Aïlls 1857 – Girona 1928), mestre de professió i vocació, va ser el fundador, el 1904, de l'editorial Dalmau Carles i Cia a Girona, clarament orientada a l'edició d'obres didàctiques. Una de les primeres obres editades va ser l'<i>Aplech</i>: una antologia de textos seleccionats dels principals literats, poetes i escriptors del moment per a ser utilitzada com llibre de lectura escolar. L'antologia va ser confiada a Anton Busquets i Punset (Sant Hilari Sacalm, 1876 - Calders, 1934), mestre d'ofici però també poeta, periodista, narrador i sobretot activista cultural. L'obra es va publicar el 1906, en català prefabrià, i incloïa una dedicatòria a Pere Guerau Maristany, llavors delegat d'Instrucció Pública, un autògraf i fotografia del poeta occità Frederic Mistral, un pròleg del mateix Busquets i un prelude a manera de dedicatòria de Jacint Verdaguer. A continuació s'hi ordenaven 76 obres, en vers o en prosa, dels literats del moment acompanyades d'una breu nota biogràfica i laudatòria de cadascun i un retrat fet per Josep Berga i Boada o per Prudència Bertrana. Al final, l'antologia es va tancar amb una galeria il·lustrada d'escriptors dels inicis de la Renaixença dels quals s'elogiava la seva aportació a la llengua i literatura catalana.</p> <p>L'obra, de la qual se'n va fer una segona edició el 1923, va tenir molt bona acceptació i va marcar una línia en l'editorial que va impulsar d'altres reculls antològics com <i>Garba</i> (1915) o <i>Tria</i> (1931)</p>
---	--

TEXTOS	Text literari introductori 1
<p>A D. J. Dalmáu y Carles: <i>Caríssim amich: L'honrós encàrrech que'm fereu de resumir el nostre moviment literari, acompanyat mostra de los més triat en tots els ordres, queda complert, ab aquella natural recança de no haber pogut arrodonir la tasca, impossible en un llibre de las condicions del present; si be que estich convençut de que per agafar afecte á la nostra y rica llengua, basta ja aquest esplet de fragments que per ells sols se posa de manifest el valor de la literatura catalana que pot competir ab qualsevol altre.</i></p> <p style="text-align: right;">Antón Busquets y Punset. Fragment del pròleg a <i>Aplech</i> (1906)</p>	
<p>Text explicatiu Aplech</p>	

El 1906 l'editorial Dalmau Carles de Girona va editar *Aplech. Models en vers y en prosa del nostre renaixement per a ús de las escoles de Catalunya, Mallorca, València i Rosselló*, una selecció antològica de textos de literats catalans. El recull tenia per a finalitat servir com a llibre de text a les escoles, per a facilitar la lectura i l'aprenentatge del català entre els més joves però també fomentar el coneixement de la literatura i la llengua catalana.

Feia pocs anys, el 1904, que Josep Dalmau Carles, mestre d'ofici i de vocació, havia fundat una editorial a Girona dedicada majoritàriament a l'edició de llibres per a ús escolar. Era el moment en què el Modernisme triomfava amb força i, hereu dels postulats de la Renaixença, defensava la recuperació, difusió i consolidació d'una cultura plenament catalana en què la literatura i l'art n'esdevenien fonamentals.

L'*Aplech* va ser conseqüència d'aquell esperit i fruit de la confluència de pedagogs, poetes, escriptors i artistes, fet que avui li confereixen el valor d'una obra singular. La selecció de textos va ser confiada a Antoni Busquets i Punset, mestre i escriptor; la portada va ser encomanada al pintor i decorador Joaquim Renart, i les il·lustracions, els retrats de 106 literats presents en l'obra, van ser encarregades a dos reconeguts dibuixants gironins: Josep Berga i Boada i Prudenci Bertrana.

“Per aquí's comensa” Obra seleccionada com a portada del llibre Aplech
Joaquim Renart
 11,5 x 19 cm

Cartel·la:
Joaquim Renart i Garcia (Barcelona 1879-1961)
Per a qui es comença (1906)
 Guasch sobre paper
 Museu d'Art (adquisició 2015)

Per la tria de la portada de l'*Aplech* es va convocar un concurs artístic del qual se'n va fer publicitat a diversos periòdics gironins. El jurat estava format per els dibuixants i directors artístics de la publicació, Berga i Boada i Prudència Bertrana, aquest últim com a secretari i el primer com a president. El dibuix havia de tenir unes mides determinades i havia de ser acolorit, entre tres i set colors, per a ser reproduït cromolitografia. L'obra guanyadora va ser la proposta de Joaquim Renart i Garcia (Barcelona 1879-1961), reconegut il·lustrador de llibres i capçaleres i ex-librista de prestigi, qui va presentar un dibuix d'estètica plenament modernista i carregat de simbolisme, sota el lema de “*per aquí es comença*”. D'aleshores ençà, Renart va continuar realitzant diversos encàrrecs per l'editorial Dalmau Carles.

ahora ver lo que hará el Senado. Entretanto, los diputados han votado ya la separación de la Iglesia y el Estado, y aunque haya quien enaltezca que la nueva ley reconozca á la Iglesia, esto no es mas que para aprisionarla, expoliarla é insultarla hasta que pueda extranguirla por completo; pero la Iglesia es inmortal.

CONCURS ARTÍSTICH

La casa editorial Dalmau Carles & C.^a, de Girona, té en publicació un llibre de lectura catalana per a us de las escoles de la nostra terra. En ell, á més de resumirshi tot el moviment literari catalá, s'hi inclou una triada antologia dels escriptors y poetas, acompañanhi llibre retrats en dibuixos artístichs. La part literaria s'ha encarregat á l' Antón Busquets Punset, y la artística als dibuixants Joseph Berga y Boada y Prudenci Bertrana.

Com acostuma la casa, la coberta del llibre ha d'ésser á la cromolitografia; y desijant que aquesta sia adecuada al carácter de la obra, convoca al artistas, á fi de que pugui escullirse la portada que entre totes las presentadas reuneixi més bonas condicions de idea ó de plant y factura.

La portada general conté la següent leyenda: “Aplech.—Models en vers y en prosa del nostre renaixement per a us de las escoles de Catalunya, Mallorca, Valencia y Rosselló”.

BASES

- 1.ª El crmo deu tindre 11'5 per 19.
 - 2.ª Podrán ésser en els colors que 's vulguin, sempre que no baixin de tres y no passin de set.
 - 3.ª El premi consistirà en un objete d'art ó en son defecte, y si així ho preferex el guanyador, en son import en metàlich (75 pasetas).
 - 4.ª El treball premiat queda propietat de la casa editorial que obre el concurs.
 - 5.ª Tots els treballs deurán enviarse á don Prudenci Bertrana; pujada de San Martí, Girona, avans del 30 d' Agost del present any; acompañats d'un plech clús que contengui 'l nom del autor y dongri en el sobre escrit el lema y titol que á la composició ó treball s'hagin posat per contrasenya.
- Formarán el jurat calificador els senyors Josep Berga y Boada, president y Prudenci Bertrana, secretari.
 Girona 13 de Juliol de 1905.—Dalmau Carles & C.^a.

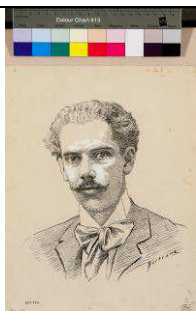
SECCION DE ANUNCIOS

2. PRUDENCI BERTRANA I ELS RETRATS DE L'APLECH

Text introductorí Bertrana

Prudenci Bertrana (Tordera 1867- Barcelona 1941), durant els seus primers anys a Girona, va fer del dibuix i la pintura el seu mitjà de vida. Compaginava les classes particulars, la feina de retratista i l'execució d'obres d'encàrrec amb l'activitat literària, en al qual acabaria destacant. Des del 1898 venia publicant escrits teòrics i relats als diaris gironins del moment i era present en bona part de les activitats culturals de la ciutat, essent un dels impulsors del moviment literari modernista a Girona. El 1905 va rebre l'encàrrec de l'editor Josep Dalmau Carles de co-il·lustrat, juntament amb el dibuixant i pintor Josep Berga i Boada, el recull antològic *Aplech*, en el qual també hi va figurar com escriptor. A partir d'una fotografia havien de realitzar el retrat, en llapis, tinta o carbó, el més fidel possible i sense marge per la lliure interpretació, de 106 escriptors catalans. D'aquests, Bertrana en va realitzar 36.

Els dibuixos es van utilitzar de nou en l'edició d'un segon recull antològic titulat *Garba. Antologia de les lletres catalanes* (Dalmau Carles i cia, 1915) i es van conservar a l'editorial fins el 1974 quan Joaquim Pla i Dalmau, hereu de l'editorial Dalmau Pla, en va fer donació a la Diputació de Girona. Avui formen part del fons Bertrana de la de la Diputació de Girona, i estan dipositats i conservats al Museu d'Art.

Prudenci Bertrana i Compte
Autoretrat
1905-1906
Tinta, paper
Mides: 30.5 x 23.5 cm
Numero de registre
251.724

PRUDENCI BERTRANA i COMPTE

(Tordera, 1867 – Barcelona 1941)
Fill de terratinent, va viure la seva infantesa al mas Espriu de l'Esparra. Va estudiar el batxillerat a Girona i un curs d'enginyeria industrial a Barcelona. El 1885 es matriculà a Llotja on cursà dibuix i pintura. Vers el 1890 va retornar a Girona i es casà amb Neus Salazar. Llavors, perduda l'herència familiar, es dedicà al dibuix i la pintura que compaginà amb l'escriptura. A Girona començà a freqüentar els medis literaris de la ciutat i a publicar d'una manera regular. Va dirigir periòdic republicà *Ciudadania* i el 1911, després d'esser empresonat per un article crític i de tancar-se el periòdic, es va traslladar a Barcelona. Allà va dirigir-hi *L'Esquella de la Torratxa* i *La Campana de Gràcia*, feina que va compaginar amb la de periodista, escriptor i professor de pintura a l'Escola del Bosc de Montjuïc.

La seva producció literària va ser amplia, amb obres de gran reconeixement com les novel·les *Josafat* (1906) o *Nàufrags* (premiada per *El Poble Català* el 1906 i publicada el 1907) o la novel·la psicològica *Jo! Memòries d'un metge filòsof* (1925); també publicà reculls de contes com *Crisàlides* (1907) i, sobretot, les *Proses bàrbares* (1911), que assenyala el moment culminant de la seva producció

Y un darrera l'altre besaren tres cops al pardalet que la mare posá suament dintre 'l palmell de la estesa maneta del petit que xisclá entretirantla depressa, pessigolejat per las unglas finíssimas de l'ocell. Aquest emprengué'l vol, rodant un moment arrán del sostre y fugint després pel balcó obert de bat á bat.

Bertrana, Prudenci. *L'Ocell*. Dins *Aplech*. (1906).

3. POETES I PROSISTES: RETRATS DE PRUDENCI BERTRANA

	<p>Prudenci Bertrana Retrat de Llorenç Jou i Olió 1905-1906 Llapis, paper Mides: 32 x 22'5 cm Número de registre: 251.744</p>	<p>LLORENÇ JOU I OLIÓ (Tortellà 1877- Tortellà 1951) Mestre i pedagog, fou un dels renovadors de l'escola pública catalana. Va promoure innovadors mètodes pedagògics com les "Converses Pedagògiques", cursos d'estiu per a mestres on es fonamentava l'aprenentatge autodidacta professional.</p>
---	---	--

Ets de pertot arréu; mes solsament vius en un lloch. Si fas culleras de boix, suposo que 't trobas á Tortellá ó á Berga; si remas, lo mateix te creuria de Sitges que de Sant Pere Pescador; si parlas de sal, diré qu'ets de Cardona; si la gent te crida nin, serás de França, però també catalá, perque catalanas ó catálans som totes ó tots els que en catalá enrahoném.

Llorenç Jou i Olió. *Infantina*. Dins *Aplech* (1906).

	<p>Prudenci Bertrana Retrat d'Enrich de Fuentes i Llosetles 1905-1906 Llapis, paper Mides: 33x23 cm Número de registre: 251.737</p>	<p>ENRICH DE FUENTES I LLOSELLES (Barcelona 1864- Barcelona 1935) Comptable de professió i col·laborador regular de <i>La Veu de Catalunya</i>, on publicà diversos contes. D'entre les seves obres destaquen <i>Il·lusions</i> (1905) i <i>Romàntics d'ara</i> (1906), obres representatives de la narrativa modernista.</p>
--	---	--

Y vet aquí que aquell Angel que duya una espasa de foch y gurdava la porta del Paradís, sentí plorar l'ocellet y li pregunta què tenia.

- L'Avestrús m'ha près el méu lloch

- Perquè?

- Perquè diu qu'es més que jo.

- Tots sou iguals, en aquest mon, els grans y els xichs, mentres sou bons. Déu, pera premiar, sols mira la bondat, no pas la força.

Enrich de Fuentes i Llosetles. *L'Avestrús*. Dins *Aplech* (1906)

	<p>Prudenci Bertrana Retrat d'Ignasi Iglésias i Pujadas 1906-1905 Llapis, paper Mides: 33 x 23 cm Número de registre: 251.757</p>	<p>IGNASI IGLÉSIAS I PUJADAS (Sant Andreu de Palomar 1871- Barcelona 1928) Dramaturg i poeta. La seva producció més destacada, dins el moviment Modernista, està formada per diversos drames de marcat caràcter social com <i>La Mare Eterna</i> (1902), <i>Els Vells</i> (1903) o <i>Les Garses</i> (1905).</p>
---	---	---

*Riu, tendre infant, quan jo 't fass manetas;
riu com els ángels que jugan al cel,
que la marona sap féu nas festetas
dolças, més dolças que bresca de mel.*

Ignasi Iglésias Pujadas. *Cançó*. Dins *Aplech* (1906).

	<p>Prudenci Bertrana Retrat de Joan Maragall i Gorina 1905-1906 Llapis, paper Mides: 33x23 cm Número de registre: 251.727</p>	<p>JOAN MARAGALL I GORINA (Barcelona 1860- Barcelona 1911) Poeta, prosista, periodista, traductor i advocat, fou figura cabdal de la literatura Modernista. Membre fundador de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, mestre en gai saber i president de l'Ateneu Barcelonès. Col·laborà sovint en <i>La Renaixença</i>, <i>La Veu de Catalunya</i>, <i>L'Avenç</i> i <i>Catalònia</i>. Reconegut per la seva obra poètica, a través de la qual va defensar una concepció pròpia de la poesia, exposada en l'<i>Elogi de la paraula</i> (1903 i ampliada en l'<i>Elogi de la poesia</i>, 1909), també destaca per una important producció en prosa amb més de 450 textos entre articles, traduccions, assaigs o pròlegs.</p>
---	--	---

*La hora nostra es arribada:
 tots ens hem desensonyat
 ab el front il·luminat
 per la llum de una altra albada*

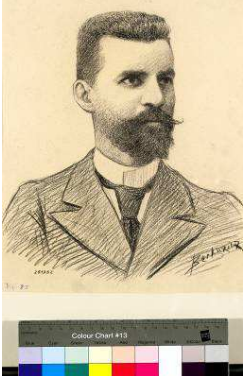
*Y esperém que surti el sol
 per cantarne l'alegría:
 quan veurém que s'alça el día
 alçarem, cantant, el vol.*

Joan Maragall i Gorina. *Cant dels joves*. Dins *Aplech* (1906)

	<p>Prudenci Bertrana Retrat de Jaume Massó i Torrents Carbó, paper 1905-1906 Mides: 33x24 cm Número de registre: 251.731</p>	<p>JAUME MASSÓ I TORRENTS (Barcelona 1863 – Barcelona 1943) Erudit editor i escriptor, fou fundador de la revista l'<i>Avenç</i> i formà part del nucli intel·lectual més influent del Modernisme essent un dels literats i bibliògrafs més rigorosos del moviment. Dels seus treballs —uns 270 títols entre llibres, poesies i articles— cal destacar <i>Historiografia de Catalunya en català durant l'època nacional</i> (1906)</p>
---	---	---

Va nevar, nevar! Els blancs borrallons anavan cayent silenciosos, perseverants, en la paorosa foscor nocturna, apilonantse emmantellant-ho tot, cobrint la porta de la cabana, després la cabana tota.

Jaume Massó i Torrents. *En Janret*. Dins *Aplech*. (1906).

	<p>Prudenci Bertrana Retrat de Joan Bosch i Cusí Llapis, paper 1905-1906 Mides: 31.5 x 23.5 cm Número de registre: 251.752</p>	<p>JOAN BOSCH I CUSÍ (Espolla 1866- Barcelona 1939) Mestre i pedagog empordanès. Fou director d'escola a Tortellà i Berga. Va destacar pel seu mètode experimental d'aprenentatge inspirat en el mètode hipotètic-deductiu i per la revalorització del l'art i la música com a disciplines educatives.</p>
---	--	---

Ja que tant aficionats sou als nius, fixeuvos en aquest y admiréu l'habilitat y talent dels constructors. (...) Ab arrels d'herba han format una especie de cistellet, voltantlo de molsa, á fi de que's confongui el color del niu ab el color verdós de l'arbre.

Joan Bosch i Cusí. *D'excursió*. Dins *Aplech* (1906).

	<p>Prudenci Bertrana Retrat de Salvador Albert i Pey Carbó, paper 1905-1906 Mides: 48x31 cm Número de registre: 251.741</p>	<p>SALVADOR ALBERT I PEY (Palamós 1868-Cerdanyola 1944) Poeta, assagista, autor teatral i polític, fou conegut més enllà de la seva carrera política per els estudis <i>Amiel</i> (1919) i <i>El tesoro dramático de Henrik Ibsen</i> (1920).</p>
--	---	--

Vé per l'almoyna-cada dissapte portant en braços-un infantó. Es tan hermosa-tan jove, y capta... Qui gosa á dirli- "Deu vos en dô"?

Salvador Albert i Pey. *Silenciosa*. Dins *Aplech* (1906).

	<p>Prudenci Bertrana Retrat de Mossèn Francesc Viver i Puig Llapis, paper 1905-1906 Mides: 31 x 24 cm Número de registre: 251.745</p>	<p>Mn. FRANCESC VIVER I PUIG (Torelló 1877 – 1955) Escriptor i fundador de la revista "<i>Vida</i>" que enllaça amb el catalanisme de tradició cristiana i l'esperit poètic de la Renaixença. Posteriorment fundà la revista "<i>Emporion</i>" prohibida durant la Dictadura de Primo de Rivera.</p>
---	---	---

Segons conta la gent, es el més vell del poble l'avi Jan; y encara quan fa un sol prou esplendent á l'hivern, surt á péndrel tot content com pels dijous els nens que á estudi van.

Francesc Viver i Puig. *L'Avi*. Dins *Aplech* (1906).

	<p>Retrat de Narcís Oller i Moragas Ploma, paper 1905-1906 Mides: 33x23 cm Número de registre: 251.738</p>	<p>NARCIS OLLER I MORAGAS (Valls 1846- Barcelona 1930) Novel·lista i narrador, fou un artífex del món de la ficció, elaborant obres descriptives amb personatges complexos però utilitzant un llenguatge planer. Destaquen, dins la seva dilatada obra, l'<i>Escanyapobres</i> i <i>La Febre d'Or</i> (1890-1892)</p>
---	---	--

Nevava, sí, nevava, no parava de nevar; nevava ab aquella continuïtat cançonera de la plujas de hivern. Res de vent, ni de soroll, ni de violència amenaçadora. Al contrari: ni un alé d'ayre, un gran silenci, un atmósfera boyrosa, en la que's gronxavan, com burinots blancs, els borrarons emperesits de posar-se.

Narcís Oller i Moragas. *Nevant*. Dins *Aplech* (1906).

	<p>Prudenci Bertrana Retrat de Josep Maria Valls i Vicens Ploma, paper 1905-1906 Mides: 33x22.5 Número de registre: 251.742</p>	<p>JOSEP MARIA VALLS I VICENS (Barcelona 1854- Barcelona 1907) Escriptor i advocat, fou regidor de l'Ajuntament de Barcelona i col·laborador de revistes com <i>La Renaixença</i> i <i>l'Esperit Català</i>. Cultivà la novel·la, la poesia el drama i l'assaig.</p>
--	---	---

Talment semblava que 'ns hagués sorprés traydorament la nit. De prompte, un llamp zich-zaguejador, encés com l'ira, solcá l'espai ab rapidés instantánea...y el tró udolant solemniament...gravement...feu estremir la terra.

Josep Maria Valls i Vicens. *Fragment*. Dins *Aplech* (1906).

	<p>Prudenci Bertrana Retrat de Jaume Novellas i de Molins 1905-1906 Llapis, paper Mides: 30.5 x 23.5 cm Número de registre: 251.758</p>	<p>JAUME NOVELLAS I DE MOLINS (Barcelona 1860-Barcelona 1939) Doctor en Filosofia i Lletres va col·laborar en publicacions com <i>la Renaixença</i>, <i>La il·lustració catalana</i> i <i>Joventut</i>. També cultivà la poesia amb obres com <i>Agredolç</i> (1886), <i>Bosqueroles</i> (1888) i <i>Ratlles curtes</i> (1892)</p>
---	---	---

*Ja l'arbre antich de soca revinguda,
La mort ha rosegat y caygué á terra,
Y 'ls fills que 'l cercan y los nets que 'l ploran,
No troban l'ombra hont tant sovint s'asseyan.*

Jaume Novellas i Molins. *A la memòria de mon avi Joseph Maria*. Dins *Aplech* (1906).

	<p>Prudenci Bertrana Retrat de Joan Linares Delhom 1905-1906 Llapis, paper Mides: 33x22 cm Número de registre: 251.748</p>	<p>JOAN LINARES DELHOM (Palafrugell, 1881 - Ciutat de Mèxic 1947) Alcalde de Palafrugell entre 1914 i 1916, es va exiliar a Mèxic en acabar la Guerra Civil Espanyola. Des d'allà exercí de mecenes econòmic de les revistes <i>Full català</i> i <i>Quaderns de l'exili</i>.</p>
---	---	--

Avuy fa anys que la nostra mare Catalunya caygué vençuda per la força, no sense que fills amorosos vessessin llur sang per ella. En tal dia con avuy de l'any 1714, començá el calvari de la nostra patria que per dissort encara dura, y durará fins que els catalans s'hagin dignificat y sentin que brolla en llurs cors l'amor á la Patria.

Joan Linares Delhom. *Aniversari. Aplech* (1906).

	<p>Prudenci Bertrana Retrat de Pau Delclós i Dols Llapis, paper 1905-1906 Mides: 33x22 cm Número de registre: 251.753</p>	<p>PAU DELCLÓS I DOLS (Maçanet de Cabrenys 1865 – Tarragona 1942) Mestre i director d'escola i autor de diferents articles i treballs sobre la teoria de l'educació com <i>Consideraciones sobre la Escritura</i>. Fou un renovador de la pedagogia, animat pels principis del catalanisme i la creença de la igualtat en l'accés a la cultura.</p>
--	--	--

*Un arbre es el Pirinèu
 que s'extén en moltes branques:
 en cada branca hi ha un niu
 d'ocellets que tot l'any cantan.*

Pau Delclós i Dols. *Pàtria Nova. Dins Aplech* (1906).

	<p>Prudenci Bertrana Retrat de Carles Rahola i Llorens Llapis, paper 1905-1906 Mides: 31x22'5 Número de registre: 251.730</p>	<p>CARLES RAHOLA I LLORENS (Cadaqués 1881 – Girona 1939) Escriptor, periodista, assagista i historiadore, autor de diverses obres i fundador i col-laborador de diverses revistes, va ser un influent intel·lectual a la Girona de primers del segle XX. Republicà i catalanista fou delegat de Generalitat a les comarques de Girona i executat pel regim franquista el 1939.</p>
---	--	---

Allavors he contemplat un quadro molt més meravellós que el que'ns conta Werther: el Poeta, l'home superior venerat de tothóm, visitat en processó per deixebles vinguts de tots indrets, el Poeta que ha fet la immortal estrofa, ha repartit el Pa. Tots aquells esguarts puríssims es dirigían vers ell. S'ha fet un silenci august atravesat de llum: desde la porta la esposa bondadosa, la mare sublim, extasiada, mirava als infantons y al pare.

Carles Rahola i Llorens. *El poeta beneeix el pa. Dins Aplech* (1906).

	<p>Prudenci Bertrana Retrat de Pilar Bartomeu i Font Llapis, paper 1905-1906 Mides: 33x23 cm Número de registre: 251.734</p>	<p>PILAR BARTOMEU I FONT (Mataró 1871- Mataró 1929) Directora d'una Acadèmia per nenes de Mataró i autora de la memòria pedagògica "<i>Enseñanza titular i pràctica de la mujer</i>", que fou premiada per societat Barcelonina d'Amics de la Instrucció.</p>
---	---	--

La societat, en general, té en poch concepte á la dona; ¿sabéu per qué? Perque moltas, en aquesta edat dixosa vostra, en que's forman el cor y l'enteniment, en que s'aprén á sentir y á pensar, no se'n cuydan de res d'aixó; al contrari: 's cançan aviat de tot lo que suposa reflexió, quietud d'esperit.

Pilar Bartomeu i Font. *A las noyas*. Dins *Aplech* (1906).

	<p>Prudenci Bertrana Retrat de Joseph Franquesa i Gomis Llapis, paper 1905-1906 Mides: 32x25 Número de registre: 251.743</p>	<p>JOSEPH FRANQUESA I GOMIS (Barcelona 1855-Barcelona1930) Poeta, assagista i catedràtic de literatura de la Universitat de Barcelona. Col·laborà en diverses revistes com <i>La Renaixença</i>. Fou mestre en gai saber (1883) i realitzà diversos estudis dels quals destaquen <i>Ausias March y sus obras</i> (1884) i traduccions com <i>Electra</i> de Sòfocles (1912).</p>
--	---	---

*¡Ay! La pluja es muda y blanca
 De una blancor qu'entristeix,
 Puix com á geladas llágrimas
 Cauen las bolvas de neu.*

Joseph Franquesa i Gomis. *La Nevada*. Dins *Aplech* (1906)

	<p>Prudenci Bertrana Retrat d'Àngel Guimerà i Jorge Ploma, paper 1905-1906 Mides: 27 x 22.5 cm Número de registre: 251.728</p>	<p>ÀNGEL GUIMERÀ I JORGE (Santa Cruz de Tenerife 1845 – Barcelona 1924) Escriptor i dramaturg, es donà a conèixer amb diverses col·laboracions periodístiques i fou un dels fundadors del setmanari <i>La Renaixença</i> que acabaria dirigint. El 1875 obtingué un accésit als jocs florals amb <i>Indíbil i Mandoni</i> i, el 1877, fou nomenat mestre en gai saber. Atret pel teatre, el 1879 estrenà la seva primera tragèdia en vers, <i>Gal·la Placídia</i>. Amb <i>Mar i cel</i> (1888) obtingué un èxit sense precedents i inicià la seva etapa de plenitud, amb obres tant representatives com <i>Maria Rosa</i> (1894), <i>Terra baixa</i> (1897) o <i>La filla del mar</i> (1900), i per les quals va esdevenir un dels autors de teatre més reconeguts i representats.</p>
---	---	---

*Dormideta s'está
 La flor de satalía;
 Dormideta al breçol.
 Per aixó no es de dia.*

Àngel Guimerà i Jorge. *Vora'l Bressol*. Dins *Aplech* (1906)

	<p>Prudenci Bertrana Retrat de Xavier Montsalvatge Iglésias Carbó, paper 1905-1906 Mides: 32x24 cm Número de registre: 251.732</p>	<p>XAVIER MONTSALVATGE IGLÉSIAS (Olot 1881 – Olot 1921) Escriptor, pintor, mecenes, melòman i una figura cabdal del Modernisme i Noucentisme gironí. Col·laborà en diverses revistes de Girona i en la barcelonina <i>Joventut</i>. Publicà els llibres <i>Ombres</i> (1906), <i>Terra de gestes i de beutat</i>, <i>L'anell triangular de la Deessa</i> i l'obra pòstuma <i>Proses del viure a Solius</i> (1922). La seva literatura es caracteritza per narracions d'un marcat to decadentista.</p>
<p><i>La máquina llençá un espinguet sobtat y el tren soquetrejant pausadament deixá enrera la ciutat populosa y s'endinsá per planas lluminosas y montanyas exuberants de verdor fosca.(...)</i></p> <p>Xavier Montsalvatge Iglésias. <i>Obsessió</i>. Dins <i>Aplech</i> (1906).</p>		

	<p>Prudenci Bertrana Retrat d'Agnès Armengol de Badia Ploma, paper 1905-1906 Mides: 23'5x32.5 cm Número de registre: 251.733</p>	<p>AGNÈS ARMENGOL DE BADIA (Sabadell 1852- Sabadell 1934) Poetessa i defensora de la participació de la dona en el moviment catalanista. Va escriure poesia de caire molt tradicional com <i>Lais</i> (1879), <i>Ramell de semprevives</i> (1891) i <i>Redempció</i> (1913) entre d'altres.</p>
<p><i>Espero per ma patria Catalunya, L'hermós pervindre que alcançar mereix Tot poble honrat que lluyta y 's redreça Pera recuperar lo qu'es ben séu.</i></p> <p>Agnès Armengol de Badia. <i>El meu segell</i>. Dins <i>Aplech</i> (1906).</p>		

	<p>Prudenci Bertrana Retrat de Josep Barceló i Matas Llapis, paper 1905-1906 Mides: 42'5 x 31cm Número de registre: 251.750</p>	<p>JOSEP BARCELÓ I MATAS (La Bisbal d'Empordà 1875- Barcelona 1964) Mestre i pedagog empordanès, va destacar per la seva pràctica de l'ensenyament actiu. Fundador de l'Ateneu Palafrugellenc, va exercir en diverses escoles de la comarca fins que fou desplaçat de les seves tasques després de la Guerra Civil.</p>
<p><i>Som fills del Empordà, galana terra que el buf tramontanal tot l'any saneja.</i></p> <p><i>L'esperat Canigó li es capçalera, l'oreig del mar llatí els seus peus besa.</i></p> <p>Josep Barceló i Matas. <i>Himne a l'Empordà</i>. Dins <i>Aplech</i> (1906).</p>		

	<p>Prudenci Bertrana Retrat de Ramon Suriñach Baell Llapis, paper 1905-1906 Mides: 30.5 x 23 cm Número de registre: 251.747</p>	<p>RAMON SURIÑACH I BAELL (Barcelona 1851- Barcelona 1920) Escriptor i dramaturg, publicà teatre de caire vuitcentista com <i>Tutti contenti</i> (1887), <i>Les tauletes de torrat</i> (1889), <i>Impremeditació</i> (1904), <i>Cor d'àngel</i> (1906) o <i>El coixet de Cura de Moro</i> (1908), i narracions com <i>De cada color</i> (1910).</p>
---	--	--

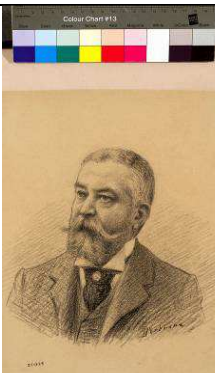
*En plé hivern, sent tot neu y tot gebra,
 y mitx morta de set y de fam,
 vegé un toll verdejant dins la vinya
 y caygué, la cardina, al parany.*

Ramón Suriñach i Baell. La Cardina. Dins *Aplech* (1906)

	<p>Prudenci Bertrana Retrat de Rosend Serra i Pagès Llapis, paper 1905-1906 Mides: 29.5 x 22'5 cm Número de registre: 251.755</p>	<p>ROSEND SERRA I PAGÈS (Barcelona 1863- Barcelona 1929) Professor mercantil i reconegut folklorista, va publicar diversos llibres de caire escolar. Va ser promotor de la secció de Folklore del Centre Excursionista de Catalunya, director de la Biblioteca Folklorica Catalana i fundador de l'Arxiu d'Etnografia i Folklore de Catalunya.</p>
--	--	---

Ara per tot arreu s'escriuhen las rondallas, s'aplegan y 's donan á l'estampa, com tresor valios escampat ençá y enllá, que s'ha de recollir, per ser herencia preuhada dels nostres avant-passats.

Rosend Serra i Pagès. Quatre mots sobre las rondallas. Dins *Aplech* (1906).

	<p>Prudenci Bertrana Retrat de Francesc Montsalvatge i Fosas Llapis, paper 1905-1906 Mides: 31x24 Número de registre: 251.729</p>	<p>FRANCESC MONTSALVATGE I FOSAS (Olot 1853 – Girona 1917) Banquer i historiador. La seva obra se centra en la descoberta dels orígens de la nacionalitat catalana. Dirigi els setmanaris olotins "<i>El Olotense</i>" i "<i>El eco de la montaña</i>". Publicà diversos treballs en castellà, l'últim del quals "<i>Els remences</i>" (1908) fou traduït i publicat per Carles Rahola.</p>
---	--	--

Aquells temples petits de començaments de la nostra Reconquesta, s'engrandeixen notablement en bellesa i proporcions, tant en llur plan com en llurs detalls, pressentint ja la creació del art ojival, y sa ornamentació, presa del gust oriental, ja bisantí, ja alarb, va desplegar un luxe de riquesa y varietat que no s'ha vist vençut.

Francesc Montsalvatge i Fosas. L'Art català. Dins *Aplech* (1906).

	<p>Prudenci Bertrana Retrat de Lluís Torras i Nató Llapis, paper 1905-1906 Mides: 31 x 24 cm Número de registre: 251.759</p>	<p>LLUÍS TORRAS I NATÓ (Sant Joan les Fonts 1877 – Olot 1951) Escriptor amb preferència per la temàtica rural, el costumari català i el folklore, amb narracions publicades en múltiples revistes i llibres compilatius com la “Revista Olotina”, “El Deber” o “Catalunya Artística”</p>
--	---	---

Ab un dir Jesús ja en Lich li tingué 'ls peus á las mans, els posá al muscle, s'arrapá á la soca y fet un esquiroi pujá aulina amunt.

Moments d'espectant silenci. Pero tan bon punt oíren qu'en Lich mirant el niu exclamava: “Cotra, cotra n'hi ha, cotra; ja gayrebé son ben vestit, badan una boca, manoy quina boca! Sembla que no hagin menjat res de vuyt días ençá”

Lluís Torras i Nató. *Amor de pares*. Dins *Aplech* (1906)..

	<p>Prudenci Bertrana Retrat de Mossèn Esteve Caseponce Llapis, carbó 1905-1906 Mides: 30 x 23 cm Número de registre: 251.725</p>	<p>MOSSÈN ESTEVE CASEPONCE (Ceret 1850- Ceret 1932) Narrador, folklorista i poeta fou professor a Perpinyà i rector d'Arles. Va prendre part en el Congrés de la Llengua Catalana de 1906. Publicà els “Contes vallespirencs” a <i>La Croix des Pyrénées Orientales</i>, un recull de contes populars, la majoria de temàtica religiosa.</p>
--	---	---

Al entrar dins l'establia, la pastorelleta va fixa'ls ull en el pessebre hont jauhía l'infant, nat una hora antes: y tot seguit, va restar encisada ¡Es que aquell ninet se la mirava somrient!

Mn. Esteve Casaponce. *Conte de Nadal*. Dins *Aplech* (1906)..

	<p>Prudenci Bertrana Retrat Joan Delclós i Dols llapis, paper 1905-1906 Mides: 29x 22.5 cm Número de registre: 251.756</p>	<p>JOAN DELCLÓS I DOLS (Maçanet de Cabrenys 1874 – Barcelona 1946) Mestre i president fundador de l'Associació Provincial de Mestres de Girona (1903). Fou un fervent defensor de la pedagogia activa i l'estudi del català a l'escola. Represaliat durant el Franquisme, fou apartat de la docència després de la Guerra Civil.</p>
--	---	---

Sadollats nostres pulmons del ayre pur de la campinya; aclarida nostra pensa, alegre 'l nostre cor, endreçemli un himne d'alabança y gratitud al Deu del Cel que aixís ens endolçeix aquesta vida: ¡que n'és d'hermós l'arbre gegant al cobrirse ab son mantell, matisat per els variats colors de la flor bella!

Joan Delclós Dols. *Plany*. Dins *Aplech* (1906)..

	<p>Prudenci Bertrana Retrat de Miquel Costa i Llobera Llapis, paper 1905-1906 Mides: 33x21.5 cm Número de registre: 251.746</p>	<p>MIQUEL COSTA I LLOBERA (Pollença 1854- Palma 1922) Escriptor i eclesiàstic, Formà part de l'anomenada Escola Mallorquina, caracteritzada pel llenguatge meditat, acadèmicament escollit, l'elegància, l'exigència de la forma i l'afecció a la natura. Publicà les seves primeres poesies a <i>la Revista Balear</i> i al 1875 va escriure <i>El Pi de Formentor</i>, peça cabdal de la poesia catalana; el seguiran altres reculls poètics dels quals destaca <i>Horacianes</i> (1906)</p>
---	---	---

*Mon cor estima un arbre, més vell que l'olivera
 més poderós que 'l roure, més vert que 'l taronger;
 conserva de sas fullas la eterna primavera
 y lluyta ab las ventadas que atupan la ribera
 Que cruixen el terror.*

Miquel Costa i Llobera. *El pi de Formentor*. Dins *Aplech* (1906).

	<p>Prudenci Bertrana Retrat de Mossèn Antoni Maria Alcover Llapis, paper 1905-1906 Mides: 33x23 cm Número de registre: 251.751</p>	<p>MOSSÈN ANTONI MARIA ALCOVER (Manacor 1862- Palma 1932) Escriptor, eclesiàstic, lingüista, folklorista i arquitecte. Destacà per la seva tasca a favor de la llengua catalana. Les seves obres més destacades són "<i>Diccionari català-valencià-balear</i>", "<i>Aplec de rondalles mallorquines d'en Jordi des Racó</i>", i la direcció de "<i>l'Edició de les obres de Ramon Llull</i>."</p>
--	--	--

Quan els tres Reys d'Orient arribaven á Betlhem per adorar el Bon Jesús y oferirli or, encens y mirra, el més jove de tots, que era atravessadiç com una llança y poch afectat d'èsser el derrer en lloch, trepitjà de tal manera que passá al devant dels altres dos. Al moment d'adorar volgué ésser el primer.

Antoni Maria Alcover. *El rey de la barba blanca*. Dins *Aplech* (1906).

4. ELS QUE FOREN

Text per a tots, al peu de les obres

Veusels aquí 'ls que foren; els que impulsaren el moviment literari de la nostra terra! Las venerables figuras que han deixat un llegat que perdurarà! Estimeu-las de tot cor aquestas figuras; y quan més enllà de la vida volgéu seguir tota la florida de aquest reviscolament que admira als estrangers, per lo sobrenatural, cerquéu sas obras y os ensenyarán cosas que 'l cor se os hi esponjará.

Antoni Busquets *Els que foren*. Dins *Aplech* (1906).

	<p>Prudenci Bertrana Retrat de Francesc Pelagí Briz Fernandez Carbó, paper 1905-1906 Mides: 33 x 22 cm Número de registre: 251.726</p>	<p>FRANCESC PELAGI BRIZ I FERNANDEZ (Barcelona 1839- Barcelona 1889) Escriptor romàntic, editor i folklorista. Fou un dels literats més actius de la Renaixença. Escrigué poesia, novel·la i textos dramàtics i fundà diverses revistes com <i>La Revista de Catalunya</i> i el <i>Novelista Popular</i>.</p>
	<p>Prudenci Bertrana Retrat d'Isidor Frias i Fontanillas Carbó, paper 1905-1906 Mides: 30'5 x 24'5 cm Número de registre: 251.735</p>	<p>ISIDOR FRIAS I FONTANILLAS (El Vendrell 1847- Reus 1890) Escriptor i catedràtic de l'Institut de Reus. Col·laborà a la premsa local "<i>La Veu del Camp</i>" "<i>Revista del Centre de Lectura</i>" i el "<i>Diario de Reus</i>". Els seus poemes foren premiats en diversos certàmens catalans.</p>
	<p>Prudenci Bertrana Retrat de Lluís Pons i Gallarza Carbó, paper 1905-1906 Mides: 33x23 cm Número de registre: 251.739</p>	<p>LLUÍS PONS I GALLARZA (Sant Andreu Palomar 1823 – Sóller 1894) Llicenciat en Dret i Filosofia i Lletres va ocupar la càtedra de Retòrica de l'Institut de Barcelona i fou un dels organitzadors dels renovats Jocs Florals de la ciutat. A Palma fou president de l'Ateneu Balear i director de la <i>Revista Balear</i> i de la publicació <i>Museu Balear</i>.</p>

 	<p>Prudenci Bertrana Retrat d'Adolf Blanch i Cortada Carbó, paper 1905-1906 Mides: 33x24 cm Número de registre: 251.740</p>	<p>ADOLF BLANCH I CORTADA (Alacant 1832- Barcelona 1887) Poeta, gramàtic, historiador i periodista català d'origen valencià. Membre de l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona i col·laborador de diverses revistes del moment i redactor a "la Renaixença". Va participar en diverses edicions del Jocs Florals de Barcelona i els va presidir el 1869. El 1867, justament amb Antoni de Bofarull, publica <i>Gramàtica catalana</i></p>
 	<p>Retrat de Terenci Thos i Codina Llapis, paper 1905-1906 Mides: 33x23 cm Número de registre: 251.749</p>	<p>TERENCI THOS I CODINA (Mataró 1841- Mataró 1903) Doctor en dret i redactor del Diari de Barcelona. La seva obra poètica es troba dispersa en diverses publicacions i revistes de l'època. Va recollir a <i>Lo llibre de la Infantesa</i> (1866) una col·lecció de rondalles de caire popular.</p>
 	<p>Prudenci Bertrana Retrat d'Anicet Pagès Puig llapis, paper 1905-1906 Mides: 30.5 x 23 cm Número registre: 251.754</p>	<p>ANICET DE PAGÈS I DE PUIG (Figueres 1843 – Madrid 1902) Poeta. Va participar diverses vegades als Jocs Florals de Barcelona. Fou nomenat mestre en Gai Saber i treballà en la preparació d'un <i>Gran Diccionari de la Llengua Catalana</i> (1902).</p>
 	<p>Prudenci Bertrana Retrat de Miquel de Reguer i de Descatllar llapis, paper 1905-1906 Mides: 30.5 x 23 cm Número registre: 251.736</p>	<p>MIQUEL DE REGUER I DE DESCATLLAR, conegut com Lo Semsomniér del Rigát (?) Metge i poeta. Va ser soci del Círcol Literari de Vic i col·laborador de <i>Lo Mestre Titas</i>, <i>Catalunya Artística</i> i <i>La Comarca de Vic</i>. Va publicar <i>Lo Bugadé</i> (1901) i <i>Poesías religiosas</i> (1902).</p>

CATÀLEG I ELEMENTS PROMOCIONALS

Catàleg

Per a l'exposició s'ha editat un catàleg de petit format.

Continguts i índex

- Presentació
- L'ensenyament del català, ahir i avui
- Educar a través de la Filologia i l'Art
- L'Aplech un model de publicació il·lustrada
- Catàleg de l'exposició

Format: Coberta de paper Offset de 150gr, interior Offset de 120 gr. Impressió en quadricomia, grapat. Mides: 14 x 21cm

Pàgines: 24

Preu de venda orientatiu: 5 €

Full de sala

Per a la difusió de l'exposició en museus, biblioteques, centres culturals i altres institucions i espais similars, així com per tal de disposar d'un element gratuït de presentació de l'exposició per acompanyar els visitants, es disposa d'un full de sala que presenta l'exposició i afegeix un breu resum d'aquesta, així com les dates i horaris de visita.

Serveis
 Audioguia amb idiomes: 1€
 Visitas concertades per a grups escolars i adults:
 Tel. 972 20 38 34 / 972 41 40 58
 De dimarts a divendres
 De 10 a 14 h
 mageducacio.cultura@gencat.cat

Preus entrada
 General: 4,5€ / Reduïda: 3,5€
 Combinada md'A + Art de Hospital de Santa Caterina: 6,5€
 Gratuïta: menors de 8 anys, persones en situació d'atur, Amics del Museu d'Art i membres acreditats d'associacions amb conveni amb el md'A.
 Per consultar la resta de condicions: Tel. 972 20 38 34
 L'entrada és gratuïta l'últim dimarts de cada mes, d'octubre a juny (inclosos).

Adreça i telèfons
 Pujada de la Catedral, 12
 17004 Girona
 Tel. 972 20 38 34
 Fax 972 22 75 95
 www.museumart.com
 museuar.girona.cultura@gencat.cat

Horari
 Fineses:
 De 10 a 19 h
 (maig - setembre)
 De 10 a 18 h
 (octubre - abril)
 Dimegnes i festius:
 De 10 a 14 h
 Tancat els dilluns, excepte festius, i els dies 25 i 26 de desembre i 1 i 6 de gener

Aplech. Models en vers y en prosa. Retrats de Prudenci Bertrana
 Del 18 de setembre de 2015 al 10 de gener de 2016
 Museu d'Art de Girona

**Col·lecció "The apple's corner".
 Donat pel dibuix original presentat al concurs obert per a la portada de l'obra Aplech.
 Museu d'Art de Girona, Nàrr, registre 135.080**

md'A Museu d'Art de Girona
 Generalitat de Catalunya Departament de Cultura
 nova escola ESCOLA D'ART DE GIRONA
 md'A Col·lecció de Catalunya

Aiguales, A., 1906.
 Aplech. Models en vers y en prosa del nostre Renaixement
 ed. de la societat de Catalunya, Aiguales y Ribera

Entre 1905 i 1906 Prudenci Bertrana va realitzar trenta-tres dibuixos, retrats de literats catalans, per encàrrec de l'editorial gironina Dalmau Carles i Cía. Aquests treballs d'èl·lit, juntament amb altres dibuixos executats per l'artista Borja i Boada, al·lò de lectures Aplech. Models en vers y en prosa del nostre Renaixement per a *Un dia de las escuelas de Catalunya*. Malgrat València i Russelló, una selecció antològica de textos de literats catalans. Els dibuixos es van conservar a l'edició fins el 1974 quan Joaquim Pla i Dalmau, heretari de l'editorial Dalmau Pla, en va fer donació a la Diputació de Girona i van ser dipositats al Museu d'Art. Ara es presenta el conjunt en una mostra que esdevé pretext per a profundir en la figura de dibuixant i retratista de Bertrana, però també per a conèixer una obra, l'Aplech, en la que van contribuir pecats, poemes, escrites i artistes. Un dels millors exemples de l'ètica d'un col·leccionista, que, en el marc del Modernisme, presenten la recuperació, difusió i consociació d'una cultura plenament catalana en què la literatura i l'art n'esdevien fonamentals.

 Prudenci Bertrana i Gorgas Autòretret 1864-1906 Tècnica: ploma Mides: 30 x 35,5 cm Museu d'Art de Girona, Nàrr, de registre: 251,274	 Prudenci Bertrana Retrat de Joan Maragall i Gorgas 1864-1906 Tècnica: ploma Mides: 33 x 35 cm Museu d'Art de Girona, Nàrr, de registre: 251,272	 Prudenci Bertrana Retrat d'Angel Guarnier i Llorca 1864-1906 Tècnica: ploma Mides: 37 x 39,5 cm Museu d'Art de Girona, Nàrr, de registre: 251,278
 Prudenci Bertrana Retrat de Xavier Montoliu i Ignés 1864-1906 Tècnica: ploma Mides: 32 x 28 cm Museu d'Art de Girona, Nàrr, de registre: 251,270	 Prudenci Bertrana Retrat de Xerck Cidrè i Moragas 1864-1906 Tècnica: ploma Mides: 33 x 23 cm Museu d'Art de Girona, Nàrr, de registre: 251,273	 Prudenci Bertrana Retrat d'Agustí Arrenegut de Badia 1864-1906 Tècnica: ploma Mides: 23,5 x 22,5 cm Museu d'Art de Girona, Nàrr, de registre: 251,233

Invitació

La invitació és en format digital. Es pot adaptar a diferents llocs i presenta dos formats:

El Museu d'Art de Girona es complau a convidar-vos a l'obertura de l'exposició

Aplech. Models en vers y en prosa. Retrats de Prudenci Bertrana

que tindrà lloc el divendres 18 de setembre, a les 7 de la tarda, al Museu d'Art de Girona (Pujada de la Catedral, 12)

Girona, setembre de 2015

md'A Museu d'Art de Girona
 Generalitat de Catalunya Departament de Cultura
 nova escola ESCOLA D'ART DE GIRONA
 Museu d'Art de Girona | Pujada de la Catedral, 12 17004 Girona | Tel. 972 20 38 34 | www.museumart.com

Prudenci Bertrana, Autòretret, 1864-1906, Museu d'Art de Girona, Lluçanet de Regensburg 251,274

Banderola

El model de banderola s'adequa als criteris i formats proposats en el Manual Bàsic d'Identitat Corporativa del Museu d'Art de Girona Manual d'Identificació. Pot ser adaptada a altres formats (roll up...).

Breu per agendes /nota de premsa

Entre 1905 i 1906 Prudenci Bertrana va realitzar trenta-sis dibuixos, retrats de literats catalans, per encàrrec de l'editorial gironina Dalmau Carles i Cia. Aquests havien d'il·lustrar, juntament amb tants altres dibuixos executats per l'artista Berga i Boada, el llibre de lectures *Aplech. Models en vers y en prosa del nostre Renaixement pera ús de las escolas de Catalunya, Mallorca, Valencia-Rosselló*, una selecció antològica de textos de literats catalans. Els dibuixos es van conservar a l'editorial fins el 1975 quan Joaquim Pla i Dalmau, hereu de l'editorial Dalmau Pla, en va fer donació a la Diputació de Girona i van ser dipositats al Museu d'Art. Ara es presenta el conjunt en una mostra que esdevé pretext per a aprofundir en la figura de dibuixant i retratista de Bertrana, però també per a conèixer una obra, l'*Aplech*, en la que van confluïr pedagogs, poetes, escriptors i artistes. Un dels millor exemples de llibres d'ús escolar que, en el marc del Modernisme, pretenien la recuperació, difusió i consolidació d'una cultura plenament catalana en què la literatura i l'art n'esdevenien fonamentals.

DOSSIER PER A LA ITINERÀNCIA

L'exposició **Aplech. Models en vers y en prosa. Retrats de Prudenci Bertrana** per a itinerar té dues possibilitats:

A- Itinerància amb obres originals:

- 36 dibuixos emmarcats
- 1 exemplar del llibre *Aplech* dins urna vitrina de metacrilat
- 19 mòduls de fusta de pi de flandes amb acabat de tenyit negre natural. Dimensions: 180cm x 70 cm aprox.
- caixes per a transportar les obres

B- Itinerància amb reproduccions de les obres

- 36 reproduccions digitals en alta qualitat sobre pvc
- 1 exemplar del llibre *Aplech* dins urna vitrina de metacrilat
- 19 mòduls de fusta. Dimensions: 180cm x 70 cm aprox.

MÒDULS D'EXPOSICIÓ

Per tal que la itinerància de les obres i el seu muntatge sigui senzill i segur es proposa un sistema modular que permet l'adaptació de l'exposició a diferents espais mitjançant uns elements museogràfics.

Aquests elements es poden disposar de forma modular adaptant-se a l'espai expositiu. Cada mòdul incorpora l'obra original (en l'opció A) o la reproducció digital (en l'opció B) juntament amb la biografia i un text de cadascun dels autors.

CONDICIONS DE TRANSPORT I EXPOSICIÓ

OPCIÓ A

Embalatges i transport

Els dibuixos itinerants emmarcats disposen de 4 caixes d'embalatge amb aglomerat hidròfug de 16 mm de mides diverses segons els emmarcaments i amb divisions interiors.

Els plafons són fàcilment apilables.

El transport es podrà realitzar amb una furgoneta o camió de petites dimensions.

Control i muntatge

Es realitzarà un control de l'estat de conservació de les obres durant l'embalatge, transport i desembalatge en totes les ubicacions on es faci l'exposició essent necessària la presència obligatòria de personal avalat pel Museu d'Art que vetllarà per la correcta manipulació i redactarà els informes corresponents. Les despeses de contractació d'aquesta empresa que supervisa el control i realitzarà el muntatge aniran a càrrec de l'entitat sol·licitant.

En l'opció A: la gestió, el seguiment i les tasques de muntatge i desmuntatge de l'exposició itinerant són coordinades pel Museu d'Art de Girona.

Altres

L'assegurança de les obres originals corre a càrrec de l'entitat sol·licitant que s'encarregarà de sol·licitar una assegurança "clau a clau".

El transport de les obres originals i de la resta de material expositiu anirà a càrrec de l'entitat sol·licitant, si bé es podrà negociar en cada cas.

Condicions expositives

Els espais que acullin l'exposició, hauran de tenir en compte les següents condicions:

- Són obres fràgils al transport
- S'han d'evitar moviments sobtats i vibrants
- La manipulació de les obres la realitzaran experts
- Aquesta manipulació es realitzarà amb guants o amb les mans seques i netes.
- Els objectes es mantindran aïllats d'elements de materials no estables
- Els objectes es col·locaran sobre superfícies lliures d'àcids
- Els objectes mai es posaran en contacte directe amb el terra i les parets
- S'haurà d'evitar la llum solar i la il·luminació directa amb llums d'incandescència
- Evitar fonts directes de calor i humitat
- Impedir l'accessibilitat física als visitants
- Disposar de mesures de seguretat actives

A les sales d'exposicions s'hauran de mantenir les condicions de temperatura i humitat de manera estable. Les condicions obligades per aquestes obres són:

- Humitat relativa: entre 50 i 60%
- Temperatura: entre 22° i 24°
- Lux: entre 100-50 màxim
- Radiació ultraviolada: inferior a 6mw/lumen en una sala. S'aconsella il·luminar la sala amb leds per tal d'eliminar tot tipus de radiació UVA.

OPCIÓ B

Embalatges i transport

Les reproduccions aniran embalades amb plàstic de bombolles.

Els plafons són fàcilment apilables.

El transport es podrà realitzar amb una furgoneta o camió de petites dimensions.

Control i muntatge

El muntatge anirà a càrrec de la Diputació de Girona.

El transport de les obres originals i de la resta de material expositiu anirà a càrrec de l'entitat sol·licitant, si bé es podrà negociar en cada cas.

CRÈDITS

CRÈDITS EXPOSICIÓ

Producció: Museu d'Art de Girona – Agència Catalana del Patrimoni Cultural

Direcció i comissariat: Carme Clusellas

Coordinació: Aurèlia Carbonell, Toni Monturiol

Disseny gràfic expositiu: Jordi Pigem / Marta Matamala

Conservació i restauració: Elena Boix

Retolació: Vidcus

Itinerància organitzada i produïda per: Museu d'Art de Girona – Agència Catalana del Patrimoni Cultural